

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Stev. 39.

V Ljubljani, 27. kimavca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

† Vekoslav Strmšek.

Dodatno k dosedanjim poročilom o pokojnem Vekoslavu Strmšku priobčujemo danes njegov životopis.

Vekoslav Strmšek se je rodil dne 31. maja l. 1864. v Dolgošah blizu Hoč kot najstarejši sin preprostih kmetijskih staršev. Svojo mladost je pa preživel v sosednji vasi Bohovi, kjer je oče prevzel večjo kmetijo.

Ljudsko šolo je obiskoval v Hočah, eno leto na vadnici, višji razred pa na nemški deški šoli v Mariboru. Tukaj je tudi obiskoval pripravnico in učiteljske (l. 1878.—83.). Med dijaki je bil jako priljubljen in je zaradi svojega odločnega nastopa veljal kot njih vodja. Že tedaj je kazal izredno navdušenje in ljubezen do svojega rodu, in se je odlikoval s svojo neumorno delavnostjo. Bil je več let duša dijaškemu društvu „Zborčku“, ki je imel namen skrbeti za nadaljno izobrazbo v materinščini in za gojitev narodne zavesti. (Na mariborskem učiteljskem je bila tedaj slovenščina prav zanemarjena pastorka.)

Takoj po maturi je nadomestoval strica in botra Veraniča, nadučitelja v Gornji Polskavi. Prva služba mu je bila na Ponikvi ob j. ž., kjer je izkusil prve nepravilike zaradi svojega delovanja v dijaških letih. Načelnik kraj. šol. sveta je dobil tajen odlok dež. šolskega sveta, da ima Strmškovo delovanje izven šole, posebno politično, strogo nadzorovati in mu vsak slučaj takoj naznaniti. Načelnik, ki je bil poštenjak, je Strmšku odlok sam pokazal, ko sta se spoznala. V spomin si ga je prepisal. Po drugem izpitu (dne 8. maja 1886) je dvakrat nadomestoval učitelja na enorazrednici v Št. Petru na Medvedovem selu. Želel si je samostojnosti ter prosil za to službo, ki jo je tudi dobil in kjer je deloval od 15. aprila 1889. l. do svoje smrti. Šola se je največ po njegovem prizadevanju razširila v trirazrednico.

V mlajših letih gotovo sam ni pričakoval, da ostane vse dni svojega življenja v Št. Petru. Potegoval se je pogosto za boljšo službo, okr. šol. sveti so ga tudi navadno priporočali, a v Gradeu imajo dvojno mero. Kdo bi si bil mislil, da bo eden izmed najinteligentnejših slovenskih učiteljev, mož, ki je vse svoje velike zmožnosti posvetil šoli in učiteljstvu, velikan proti sirotam dvomljivega značaja, ki so ga obrekovale, ostal v mali zakotni vasi! Na Štajerskem je že tako!

Svoje dolžnosti v šoli in za šolo je vedno najvestnejše izpolnjeval; v dokaz temu ima kup pohvalnih dekretov — tudi od nadzornikov, ki mu niso bili naklonjeni — za vrle uspehe

v šoli, za referate pri okr. učit. konferenci ali tudi za izredno dobro izdelane konferenčne teme.

Ves čas je skrbel za svojo nadaljno izobrazbo. L. 1888./89. je obiskoval meščansko šolski tečaj v Mariboru (naravoslovje, matematika), l. 1902. sadjarski in vinarski tečaj. Zbral si je veliko knjižnico in naročal toliko časopisov, kakor malokateri učitelj. Šolo si je uredil po svoje, pravo ljudsko šolo za kmeta s temeljitim gospodarskim poukom. Vse šolske potrebščine so dobili otroci v šoli na račun krajnega šol. sveta.

Učencem je puščal mnogo svobode, da bi postali samostojni, kakor je bil on sam. Bil je pa zato tudi jako priljubljen. Ni ga župljana, ki bi ne potožil po njem, spoznavši njegove izredne zmožnosti in zasluge: „Škoda Strmška, takega moža ne bomo več imeli v svoji sredini,“ govore sedaj mladi in stari ljudje v njegovi občini.

Hvaležen spomin mu je zagotovljen. Ljudstvo mu je hvaležno, kaj še le mi tovariši. Vse njegovo delovanje izven šole je bilo posvečeno učiteljstvu. Izgubili smo ljubega tovariša, odkritosrčnega prijatelja, neustrašenega prvoborilca, prekrasen zgled narodnega učitelja. Vse učiteljstvo čuti to težko izgubo, posebno pa učiteljstvo šmarskega okraja.

24 let je bil član, 17 let predsednik učit. društva in duša vsega delovanja. Tričetrti dela je bilo na njegovih ramah. Pri vsakem zborovanju je podaval kaj novega, pripovedoval zanimivosti iz šolske prakse ali izprožil važna vprašanja, večkrat na leto pa prevzel daljše referate. Žal, da nimamo pri rokah vseh zapisnikov, iz katerih bi lahko posneli važnejša njegova predavanja. Težko bi mu našli vrstnika.

Ko je bilo še vse štajersko učiteljstvo združeno v „Lehrerbundu“, je Strmšek česče poudarjal, da ni zdravo, če ni slovensko štajersko učiteljstvo zase organizirano, zakaj zgodilo se je nekaterekrat, da se je celo v „Lehrerbundovem“ glasilu smatralo to učiteljstvo kakor manjvreden privesek. Ko se je pa rodil „Verband deutscher Lehrer“ je Strmšek prvi zahteval v domačem društvu sklep, da se ima štajersko slovensko učiteljstvo združiti v svojo zvezo. S tem sklepom je iskal tudi podrugod somišljenikov in zaveznikov v uresničenje te svoje ideje, vendar je doživel prevaro, zakaj merodajni mariborski učitelji-voditelji so za takrat odsvetovali tako organizacijo in mu odrekli svojo pomoč. To ga pa ni ustrašilo, čeprav ga je bolelo, marveč je v zvezi s tovariši sestavil pravila, jih poslal bratskim društvom v pretres, oskrbel njih potrjenje in tako ustanovil „Zvezo slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“. Strmšek je bil oče te organi-

zacije, a le podpredsednik in še to čast je odložil, ker je hotel s tem javno obsoditi — nedelavnost.

V boju za izboljšanje učiteljskih plač je stal vedno na čelu. Tako je na demonstracijskem učiteljskem shodu meseca marca 1899 leta v celjskem „Narodnem domu“ bil on ob navzočnosti nad 500 tovarišev in tovarišic, nekaterih deželnih in državnih poslancev glavni in edini govornik ter je svojo nalogo vsaj tako častno rešil kakor letos Gossarek na graškem shodu.

Leta 1893. ga je volil okraj. zastop šmarski v okr. šol. svet za dobo 6 let. Dasi Strmšek ni bil član okr. zastopa, si je ta izbral izmed učiteljstva njega kot najodločnejšega moža, ker je vedel, da bo kot učitelj-strokovnjak uspešno deloval v tej važni šolski korporaciji v dobrobit šole in učiteljskega stanu.

Od leta 1899. je zastopal učiteljstvo v okr. šol. svetu tako vestno in odločno, da si je že samo s tem pridobil za tukajšnje učiteljstvo nevenljivih zaslug. Njegovo delo je bilo odkrito in pošteno, kakor je bil odkrit in pošten tudi on. Povedal je resnico prijatelju ali nasprotniku v obraz in če je bila potem prav zamera. Vse učiteljstvo, razen malenkostne izjeme, je bilo vedno na njegovi strani in je njegovo delovanje odobraval. Čim svetlejša je luč, tem temnejša je senca, to se je pokazalo tudi tukaj. Kakor je bil čist Strmšek, tako je bil umazan njegov nasprotnik.

Kdor je potreboval dobrega sveta in pomoči, se je obrnil do Strmška in nikoli brez uspeha. Njegov neizprosno možati nastop mu je prinesel marsikatero bridko uro; učiteljstvo je imelo sicer korist, a on si je le nakopal nasprotstvo navzgor in trpel škodo.

Zadnja leta si ni več želel boljše službe. Videl je, da ljudje spoznavajo njegovo vrlo delo, da cenijo izredne zasluge, da si je pridobil zaupanje. V domači občini si je kupil večje posestvo, kjer je z velikim veseljem kmetoval. Uredil si je zgledno gospodarstvo. Letos je še z mrzlično naglostjo prezidal hišo. Teden dni pred smrtjo so odišli zidarji, in tako je pripravil svojcem prijeten dom, kakor bi slutil svoj opasni položaj.

Kakor je bil vodja učiteljstva, tako je bil tudi med voditelji radikalne političke stranke. Mlačnost in brezdelnost v narodni politiki na Štajerskem ga je tlačila liki mōra.

Svojim prijateljem je v razgovoru večkrat potožil, da se mora izpremeniti politiško življenje in delovanje, in če propade narod, posebno pa še kmetiški stan. Z največjim navdušenjem je pozdravil vsako napredno gibanje in se postavil takoj v prvo vrsto bojevnikov z znano požrtvovalnostjo. Bil je sedaj tudi soustanovnik „Narodne stranke“. Z njemu lastno samozavestjo je razpravljajal na mnogih shodih gospodarska in politiška vprašanja ter vedno žel priznanje in pohvalo. Ljudstvo ga je rado poslušalo. Na politiških shodih se je redno dotaknil tudi šole in našega stanu. V zadnjem velilnem boju je bil baš ta predmet najhujše agitacijsko sredstvo proti „Narodni stranki“, a Strmšek je s svojimi prepričevalnimi besedami dokazal potrebo in korist šole in važnost učiteljskega stanu in tako pogosto izpreobrnil naše nasprotnike v naše prijatelje.

Bil je zgleden učitelj, zgleden politik in nad vse zgleden mož in oče. Na svoji prvi službi na Ponikvi si je izbral družico iz znane imovite hiše Zdolšek-Pinterjeve. Ves čas sta živela s soprogo v najboljši sporazumnosti. Blaga žena je poznala njegove visoke ideale, ga umela in podpirala. Vsak spis ji je prej prečital in se z njo pogovoril, preden ga je objavil.

Sedaj jo je ostavil. Težko je bilo slovo, a kruta usoda je bila neizprosna. Z ubogo vdovo plakajo trije nepreskrbljeni otroci, ki jih je pokojnik iskreno ljubil. O Božiču leta 1905. se je pojavila prva kal bolezn. Iskal je zdravja pri raznih zdravnikih, a vse zaman, vedno je šlo rakovo pot. Večkrat se mu je sicer za nekaj časa obrnilo na bolje, a nato ga je še s hujšo silo prišlo. Meseca julija je zvedel v Gradcu za svojo neozdravljivo bolezen. Kakor je bil pogumen v življenji, tako tudi na smrtni postelji. Mirno je čakal urnih korakov bližajočo se smrt — do zadnjega trenutka pri popolni zavesti. Sam je še vse potrebno ukrenil in naročil.

Zadnji dan je še pravil ženi prekrasne misli, katere bi rad pisal „Učit. Tovarišu“ v slovo, vendar oslabela roka ni več prišla za pero, ostalo je le pri želji...

Največja skrb so mu bili žena in otroci. Svojim najboljšim prijateljem jih je priporočal v varstvo in prosil, naj bodo v teh bridkih urah ženi v pomoč. Blagoslavlja je otroke, je izdihnil svojo preblogo dušo.

V nedeljo, dne 8. t. m., smo položili tega neumorno delavnega moža k večnemu počitku. Na stotine ljudstva od vseh

Iz turistovskega nahrbtnika.

Piše Fort. Jelovšek.

Tu se poslovi od nas tudi dragi tovariš iz Mokronoga; na vse naše prigovarjanje, naj nam ostane zvest sodrug tudi na Triglav, nam je odgovarjal z nepobitnim dejstvom, da ima doma mlado ženko, ki je še ne mara tako hitro zapustiti — a vrto-glavi Triglav zahteva baje tudi časih svoje žrtve. In tako se napotimo samei v Srednjo vas po geslu Gestrinovem: „zatorej na stran nepotrebne skrbi, uživaj življenje, dokler te ne mine!“

Skrbni naš vodnik nam je zabičeval ves čas, da moramo postati pravcati abstinentje, ko nastopimo turo v gore, zakar pa se ni nobeden posebno navduševal, in mislim, da tudi vodnik sam ne, ker je bolj upošteval sofistiško načelo: „Poslušaj me, a me ne glej!“ Saj mi tega ne šteješ v zlo, če kaj izza kuliz izdam; kot točen poročevalec sem moral vsakemu polukati celo tja dol v želodec — in res sem odkril tamkaj vse polno suhih gob in žejnih bacilov — in kakor je tebe grizlo, začne nekaj ščipati tudi mojega pišečkega junaka in mene — ker sva oba iz vinskih gor in končno obolita še vrla Šoštanjčana in nastala je pravcata epidemija — in vsi smo jo začeli zdraviti z rujnim vinem.

„Oče nebeški, glej,
še en kozarček zdej —“

in prav imenitno smo se zabavali v družbi ljubeznjivih gospic in zgovornih lovcev in pozno v noč je zapel tercet brhki planšarici Roziki:

„Oj, Rozika, Rozika, al' že spiš?“

Tu zvemo tudi, da prenočuje v hotelu sv. Ivan saški kralj, ki je tudi namenjen na Triglav, in drugo jutro na vse zgodaj, ko smo se ravno poslavljali od gostoljubnega tovariša Bihteršiča, se pripelje v dveh ekvipažah s svojim spremstvom.

Vedrega duha in mladostno navdušeni, dobro založeni s provijantom in prešernim humorjem, pogumno krenemo po strmi peščenici stezi navzgor proti planini Uskovnici. V Srednji vasi pa se nam pridruži še neki gospod iz Gradca, ki je bil čital v „Učit. Tovarišu“ o tej naši ekspediciji.

Pot, četudi strma in ponekod prodnata, je bila dokaj prijetna; v senci košatih gozdov drug za drugim tiho stopajoč — malo govoriti spotoma je suprema lex pravemu turistu, smo prišli na Uskovnico, kjer smo se v planinski koči dobro pokrepčali s svežim kravjim mlekom. Odtod drži dobro markirana steza izvečine po planinah, koder se prosto pase goved, do zavetišča S. P. D. na planino Konjščico. Tu smo napravili prvi večji odmor. Razen imenovanega zavetišča se nahaja tu tudi

krajev in iz vseh stanov je prihitelo izkazat predragemu prijatelju, vzornemu učitelju, zvestemu tovarišu in pogumnemu bojniku na narodno-politiškem polju zadnjo čast. — Nepregledne množice so se valile pred in za krsto, ki so jo nosili člani krajnega šolskega sveta na pokopališče. Slovenski Štajer ni še videl takega pogreba.

Po končanem cerkvenem obredu je govoril o Strmšku domači župnik g. Gomilšek, slikajoč ga kot zglednega očeta, učitelja, Sovenca in kristjana. — Ob odprti gomili so se na to poslovili od rajnega Vekoslava tov. Černej v imenu šmarskega učit. društva, tov. L. Jelenc imenom „Zveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“ in gospod dr. Zabuovšek imenom „Narodne stranke“.

Bodi nepozabnemu in težko nadomestljivemu Strmšku ohranjen trajen spomin! Njegovo življenje pa bodi sijajen zgled nam, ki smo ostali!

Ponemčevanje slovenskega šolstva na Štajerskem.*)

V predzadnji številki je „Učit. Tovariš“ v notici „Proti nemškemu šolstvu na slovenskem Štajerskem“ opozoril na nemške šole, ki jih ustanavlja Schulverein pri nas ter pozival Ciril-Methodovo družbo k resnemu in uspešnemu delovanju proti tem nakanam. Niso le te ponemčevalnice velika nevarnost za naš narodni obstoj, temveč še večja nevarnost nam preti od ponemčevanja slovenskega šolstva, ki se je v zadnjem času pričelo prav sistematiško.

Kakšen boj se bije za nadučiteljsko mesto v Zidanem mostu, je že nekoliko znano, ker so slovenski časopisi že parkrat zaropotali zoper g. Cmereška, nemčurskega učitelja v Ločah, ki ga hočejo naši posili Nemci spraviti v Zidan most. Kdor g. Cmereška pozna izza dijaških let, ve, kaka duševna reva je bil in da se ni vrgel v nemčurski tabor, bi bil danes še večja ničla kot je bil dijak med sošolci. Vse dejanje in nehanje te poturice kaže njegovo plitvost in omejenost, kaže nje-

*) Ta članek je bil namenjen za zadnjo številko, pa nam je — žal — dospel prepozno. Objavljamo ga pa, da se bomo vedeli pripraviti za bodočnost. Uredn.

pastirska koča, kjer izdelujejo jako okusen sir. V bistri studenčnici smo si ohladili svojo žejo, in postrežljiva planšarica nam je skuhala belo kavo; razentega pa nam je tovariš „pošlatač“ iz Šoštanja — tako smo ga nazvali, ker je hotel vsak kamenček in vsako rastlino anatomično preiskati — narezal iz naših nahrbtnikov kruha, sira, jajec in klobas; zraven pa je še ta in oni skrivši polukal v svojo čutarico — dokler nismo drug drugega izdali in si tako očito lajšali svoje nahrbtnike. V tem pa prikoraka saški kralj s svojim spremstvom, in ker tam ni druge kočice na razpolago, smo mu drage volje odstopil svoj prostor ter plegli na ledino pred kočico in zato ali Bog zna iz kakih motivov nas je kralj sam lastnoročno dvakrat fotografiral z vso našo turistovsko prtljago vred — in smeno si domišljati, da bomo sigurno za dekoracijo kje v kaki kraljevski dvorani, kar je nekaterikom posebno imponiralo; meni, ki sem vseskozi demokratskih načel, je bil ta „kraljevski slučaj“ popolnoma egalen. Naš vodnik mu je tudi predložil spominsko knjigo S. P. D., in kralj je vpisal: „Friedrich August, König von Sachsen“ in tudi njegov „Flügeladjutant“ in njegov zdravnik sta se vpisala. Nato se nam je za izkazano vljudnost zahvalil ter pripomnil, da je tudi on namenjen na Triglav, in v slovo mu je bil naš slov planinski pozdrav.

govo kričavost in nezmožnost za kako resno delo. Družil se je in se družil z največjimi kričači in z ljudmi, ki se jih izogiblje vsak pošten človek, tudi Nemec. Le en primer naj navedem. Na Bregu pri Ptujju je stanoval Franc Leskoschegg, sin slovenskih staršev, a hud in zagrizen nemškutar. Ta je bil daleč okrog znan kot kričač in nasilen človek. Kake kvalitete je bil, kaže dovolj dejstvo, da je bil izgnan iz mesta. In s tem človekom je Omerešek občeval, od tega se je navzel kričavosti in manir. Omerešek, ki je bil dober prijatelj proslulega Leskoschegga, hoče postati nadučitelj v Zidanem mostu?! Ali je še kaj pravice in dostojnosti pri naših šolskih oblastih?! Leskoschegga so se ogibali vsi Nemci in tudi nemčurji, a njegov prijatelj Omerešek hoče sedaj igrati ulogo pri naših nemčurjih. Prejkošlej zadene obče preziranje tudi Omereška, zakaj Slovenec ga itak ne pogleda več, pravi Nemec tudi ne, in tistim nemčurjem Leskoscheggovega kalibra, ki ga protěžirajo, pa ga privoščimo, ker se družil le enako z enakim.

Če postane Omerešek nadučitelj v Zidanem mostu, bomo brezobzirno razkrinkali vse njegovo početje, bomo pisali o njegovih obiskih pri proslulem Leskoscheggu, bomo osvetili to kliko v pravi luči. Naj potem nihče ne javka o naši brezobzirnosti, zakaj če se drzne takega človeka kot je Omerešek imenovati nadučiteljem, ni nobena obzirnost na mestu.

Na Hajdini je razpisano nadučiteljsko mesto. Tudi tu se hoče vrniti slovenščine nezmožnega Nemca. Znani Straschill je krajni šolski ogleda in je lani premotil nekatere člane krajnega šolskega sveta, da so z njim glasovali za nemški učni jezik na hajdinski šoli. Na odločnem odporu zavednih občin hajdinskih se je ta sklep krajnega šolskega sveta razbil; a Straschill hoče ponemčenje hajdinske šole dognati na drug način. Pozval je nekoga Nemca iz Fonsdorfa, naj kompetuje za nadučiteljsko mesto v Hajdini. Ta Nemec, neki g. Andre ali kako se že piše — je najsposobnejši učitelj in najpoštenjši človek — ne sodi za nadučitelja na Hajdino, ker ni usposobljen za slovenščino. Ima sicer v izpričevalu red, da je obiskoval tečaj iz slovenščine, a službuje že čez 20 let v čisto nemških krajih. Že blizu 20 let ni videl niti čital slovenske knjige, že blizu 20 let ni govoril in občeval slovenski, in tak mož bi naj bil sposoben za nadučitelja na slovenski petrazrednici?! Ali ni to predrznost, vrniti takega moža in še celo proti njegovi volji na slovensko posest?!

Zopet smo ubrali pot pod noge, prehiteli kraljevo karavano in dospeli v veličastno, ogromno globel „Jezerca“, obdano od vseh strani od nebotičnih, navpičnih grebenov in fantastičnih čerij, da se ti zdi, kakor bi mogočen Neptun zasadil ogromni svoj trizob v jasno modrino vedrega nebesnega oboka. V resnici nekaj velikanskega, veličastnega. Skozi Jezerco smo prišli po jako strmi in prodnati stezici preko sedla na Tolstec, odkoder se ti razgrne diven pogled po romantični bohinjski dolini, bohinjskem jezeru, visoki Črni prsti in dalje tja v nedogledne daljave.

Tu smo uzrli prve planike; oko se mi je porosilo in z nekim posebnim tajinstvenim čuvstvom sem drhteče poljubil prvo nežno cvetko, ki sem jo utrgal v ozki razpoklini v tem silnem skalovju; visoko gori na planinah pa je prijetno zvonkljala živina in slišali smo planšarico klicati svoje ljubljence: jagodo, sivko i. t. d.

Tu nas je zopet dohitel kralj, ko smo trgali planike, in videč nas, jih je šel tudi sam trgati, a imel je smolo z menoj vred; nosil je stisnjeno angleško pokrivalo in se je razvnet opravičeval, da jih nima kam vtikat za klobuk, zato mu jih mora nositi njegov adjutant; jaz pa sem nosil kolesarsko čepico in ker nimam svojega adjutanta, sem jih zbasal v svoj nahrbtnik.

Amons Komensky, kje so tvoja načela o učnem jeziku, ali jih spoštujejo udje okrajnega šol. sveta, ki jim je le za ponemčenje naših šol? —

V Mariboru na c. kr. učiteljišču je bilo razpisano mesto vadniškega učitelja. Kakor čujemo, je imenovan neki nemški Kočevar dr. Herbst. Če je to res, je to naroden škandal, atentat na našo narodno posest. Ko je Slovenec g. Fistravec bil pomaknjen iz vadnice na učiteljišče, je njegovo mesto zasedel Nemec gosp. Hren, torej za Slovencem Nemec, in tako se ustvarja nemška posest, in naši poslanci in naša javnost molči! Sedaj, ko se je, oziroma hoče imenovati zopet Nemca, ali naj zopet molčimo in mirno trpimo, ko nam kradejo mesto za mestom! Učiteljišče v Mariboru je namenjeno Slovencem, a hočejo ga popolnoma ponemčiti. Sedaj sta že dva Nemca na vadnici, a če se bo tako sistematiško ponemčevalo, izginejo slovenski učitelji iz Štajerske. Na Štajerskem nimamo ni ene meščanske šole, edino na vadnico lahko pride slovenski učitelj, ki napravi, oziroma hoče napraviti izpit za meščanske šole, a še od teh bornih štirih vadniških mest so nam odjedli dve mesti.

Nemci delajo sistematiško, a mi spimo in se ne brigamo. Če se kdo obrne na merodajne kroge, in jih opozori na pretečo nevarnost, se smatra zadeva le kot osebna dotičnega prošnjika, a nasprotniki razvijejo vse moči za vsako mesto, ker uvidevajo v tem velevažno narodno delo. — Seveda nam ni treba slovenskega narodnega sveta, saj posluje nemški narodni svet tudi, in sicer še celo v prvi vrsti za slovenski del Štajerske; nam ni treba jugoslovanskega ministra-rojaka, saj odločuje v naših zadevah nemški minister Prade! Potem se pa še dr. Korošec, ki je razbil slovenski narodni svet, baha s svojo narodnostjo in dr. Šusteršič, ki intrigira zoper osnivanje jugoslovanskega ministrstva, se postavlja kot edini pravi narodnjak. Hodite se solit s tako narodno zavednostjo! Po vaših dejanjih vas sodimo in ne po vaših lažnjivih besedah, in vaša dejanja so črna kot je črna vaša izdajalska duša, brezdomovinski klerikalci!

Kar čuti v resnici narodno, v boj za naše narodno šolstvo! Ōigar je šolstvo, tega je bodočnost. Za vsako učno mesto razvijmo vse svoje moči, ker je to naš socialni in narodni boj. Za mesta v Zidanem mostu, Hajdini in Mariboru pa takoj vse na krov, da rešimo, kar se še da rešiti.

Steza zavije sedaj preko strmega in skalnatega Tolsteca in ponekod moraš jako previdno in oprezno stopati preko ozkih grebenov in mimo zevajočih prepadov, da ne zdrčiš v brezdanja brezna. Tu naj omenim nekega dogodka, ki bi me stal lahko življenje. V nekaki mrzlični ljubosumnosti, kdo bo nabral več in lepših planik, smo povsod stikali za njimi. Jaz ugledam visoko nad seboj v skalovju dve posebno lepi. Nepristopnejše in nevarnejše je mesto, lepše planike cveto, kot bi se nežne cvetke hotele skrivati pred človeškim vandalizmom. — Ne pomišljam dolgo, ampak začnem plezati po skalovju gor — in po napornem plezanju pridem do njih. Z desno roko pograbil za nek greben in z levo roko utrgam cvetki ter ju vtaknem za pas.

A sedaj — naprej ne smem, nazaj ne vem, in visel sem na pečini kot nekaj drzoviti Maksimilijan. Tako ne pojde dol, ko se je šlo gor. — Moj „vademeccum“ nahrbtnik mi je bil najbolj na poti. Rad bi se ga bil iznebil in ga zapodil makar tja dol v Hades z vsem provijantom vred, saj smo bogovom tem bližje čim manj potrebujemo, in blizu njih sem vsekako bil v tej visočini, ali nisem ga mogel odpeti. Z velikim trudom se vendar nekako zasučem na hrbet, da bom vsaj prostih očij gledal teren pred seboj, koder bom mogoče drčal v globočino, ker

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek 3. dne oktobra ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli.

Vzpored:

1. zapisnik prvega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Poročilo delegatov o letošnjem zborovanju „Zaveze“. 4. Nekaj o „Zvezi slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“, poroča g. Pesek. 5. Slučajnosti in nasveti.

Točno ob 10. uri zboruje ravnotam „Čebelarsko društvo učiteljev“.

K polnoštevilnej udeležbi vljudno vabi

Žihér, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj zboruje v četrtek, dne 3. oktobra, predpoldne po 10. uri v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zborovanju „Zaveze“ v Radovljici. Poroča Tomažič. 4. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje. 5. Volitev poverjenikov za posamezne stanovske liste. 6. Slučajnosti.

Na mnogobrojno udeležbo vabi vljudno

odbor.

Goriško.

Učitelj. društvo za sežanski šolski okraj ima dne 3. oktobra ob pol 11. uri predpoldne v Štanjelu svoje obče zborovanje.

Vzpored:

1. Predsednikov pozdrav. 2. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Referat: „Tehnika“; poroča tov. Ant. Mervič. 4. Eventualni predlogi.

Na obilno udeležbo vljudno vabi

odbor.

Književnost in umetnost.

Slovensko zadružništvo in sodelovanje učiteljstva pri istem. Predaval na XIX. skupščini Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v Radovljici dne 25. avgusta 1907 Vlad. Pušenjak. Ponatisk iz „Zadruga“. Izdala in založila „Zadružna zveza v Celju“. Celje, 1907. Str. 31. — Priporočamo to temeljito razpravo zlasti onim tovarišem in tovarišicam, ki niso bili v Radovljici in ki torej niso čuli Pušenjakovega strokovnjaškega predavanja.

Beseda o Anton Kosljevi „Zabavni knjižice“. Nedavno je ocenil v „Učit. Tovarišu“ Aliquis 13. zvezek te publikacije ter med drugim prav dobro omenil: „Kar bi utegnili

preko ozke stezice pod seboj bi bil zdrknul kot kak „autler“ naprej po gladkem skalovju na oni svet med prestrašene antipode — Američane. Tako nekako premišljujoč in bogve kaj sem še mislil — to znam, da „grevenge“ še nisem bil obudil, kakor trdijo to pobožni ljudje, da baje to vsak stori v smrtni nevarnosti — Bog mi odpusti to pozabljivost — izkušam lezti navzdol — in zdrkne mi leva noga, s katero sem oprt ob skalo in za las — bi bil šinil v globočino. — Bliskoma zgrabim z levo roko drug rob, a desno peto zasadam v nasprotni greben pod seboj — in rešen sem bil vsaj v tem trenutku. Nato zakličem tovarišem: „Na pomoč!“ in vrli moj Pišečan je bil prvi pod menoj, da me eventualno zaustavi, če bi mu z nepostavno brzino priropotal naproti. „Viribus unitis“ se mi vendar posreči, da se splazim z velikim naporom in trudom s te vratolomne ekspedicije na varno stezo — in zahvalil sem Boga, da bom le še nekaj časa tlačil travo po tem božjem svetu.

Na vrhu Tolsteca srečamo tudi one tovariše, ki so šli od nasprotne strani na Triglav in so se po naši progi vračali navzdol; s triglavskim pozdravom smo se ločili in nadaljevali vsak svojo pot. Sredi popoldneva pridemo na Velo polje 1700 m visoko do Vodnikove kočje S. P. D.

marsikaterega učitelja neprijetno dirniti, je faktum, da se knjižica ni tiskala v „Učiteljski“, nego v „Katoliški tiskarni“. Glede tega je izrekel ocenjevalec g. Kosiju začudenje, na kar je prejel od njega sledeči odgovor: „Med 2000 naročnikov, imamo k večjemu kakih 150 učiteljev, oziroma šol, vsi drugi so neučitelji-mladinoljubi raznih stanov. Po nekaterih krajih niso ne učiteljske ne farne knjižnice naročene na „Zab. knj.“, pač pa zasebniki, t. j. starši otrok. To dejstvo moramo upoštevati in potem svoje ravnanje glede tiskarne uravnati. Ako ima namreč „Mladinska knjižnica“, ki je prava last učiteljstva, samo 300 naročnikov kaj šele moja, najsi bi se tiskala tudi v domačem zavodu! Muzikalna svoja delca, katerim so odjemniki kolegi, bom dal tiskati vse v „Učiteljski tiskarni“ in tako mislim, je prav.“ —

Mi pa pravimo, da tako ni prav in se s tem Kosijevim pojasnilom nikakor ne moremo strinjati.

Pred vsem se nam zdi neverjetno, da ima g. Kosi med svojimi naročniki k večjemu 150 učiteljev, oziroma šol; saj vendar razpošilja svoje brošurice učiteljstvu v vse kraje in to v duplo. Že v dveh ali treh okrajih ima torej nad 150 učiteljev-naročnikov, ker smo uverjeni, da je pač malo takih tovarišev, ki bi mu knjižice vračali; saj je cena malenkostna.

G. Kosi pravi, da mora pri določitvi tiskarne upoštevati dejstvo, da so naročeni na knjižico večinoma zasebniki, t. j. starši otrok. Ta pač ne more držati! Kdo so pa naročniki „Zvončka“ in posebno še „Domačega ognjišča“? Mar ne zasebniki, starši otrok? Torej bi se tudi ta lista ne smela tiskati v „Učiteljski tiskarni“.

In ali meni g. Kosi, da razni naročniki res naprej pogledajo, kje se je knjižica tiskala, preden si jo nabavijo? Pač pa smo upravičeni gledati učitelji na to, iz kake tiskarne pride knjiga, ki je namenjena naši mladini, oziroma šoli in ki jo je spisal učitelj; od take knjige smemo zahtevati pač po vsi pravici, da se tiska v naši, t. j. „Učiteljski tiskarni“, ki je sad našega dela in pa tudi povsem moderno urejena. Nerazumljivo je tedaj, kako more dati tiskati učitelj svoje publikacije v kaki drugi tiskarni.

Nevolja pa se mora lotiti vsakega zavednega in naprednega učitelja, če vidi, da je tiskana šolstvu in učencem namenjena knjiga, ki jo pred vsem razširjuje učiteljstvo, v „Katoliški tiskarni“. Tam se tiskata „Slovenec“ in „Domoljub“, ki izlivata dan na dan golide najsmrdljivejše gnojnice na napredno slovensko učiteljstvo. Če bi g. izdajatelj „Zab. knj.“ že ničesar drugega ne hotel upoštevati, naj upošteva vsaj to!

Naša znanka iz Srednje vasi, planšarica Rozika, ki tukaj rezidira, je bila imenitno planinsko kostumirana; sicer ne vem, ali na čast saškemu kralju, ki ga je najbrže pričakovala, ali na čast tercetu slavne podoknice — kdo ve?

Postregla nam je prav ljubeznivo, sosebo terecetu je obračala vso pozornost, pri tem smo pa pridno praznili svoje nahrbtnike ambrozije in nektarja, ker čakala nas je še najnapornejša pot na Kredarico. Čeprav smo prehodili že lep kos težavnega pota, smo bili vendar čili in zbijali šale da se je kar kadilo. Iz omenjenega terceta je že znan „poslatač“, a tudi ostala dva sta dobila svoji imeni, in sicer moj dragi Pišečan visoke postave — „poskakač“, ker je hotel preskočiti vsako zapreko, in poročevalec, ki je hotel kot tak vse videti in slišati in je torej navadno zaostajal, naj bi bil vse kot „potiskač“ naprej potiskal. Da pa oko postave čuva tudi na najvišjih vrhuncih gorá, zvemo šele tedaj, ko se naš graški prijatelj predstavi za dedektiva. Še kot dijak je imel namreč prevažno nalogo, izvohuniti najboljšo pijačo in najlepše punce; pri njem se je dobilo vseh tozadevnih natančnih informacij. Prijatelj detektiv, vendar te moram pomilovati, da v teh gorah ne dobiš primerne terena, kjer bi se mogel izkazati s svojim talentom.

(Dalje.)

Politiški pregled.

* **Ministrski predsednik k volilni reformi za deželne zборе.** Dne 12. t. m. je bila pri ministrskem predsedniku deputacija socialno-demokratske državne zveze, da zahteva splošno volilno pravico za deželne zборе ter zve za stališče vlade v tej stvari. V deputaciji so bili poslanci Beutel, Hudec, Jaroš, Nemeč, Schaffer in Seliger. Ministrski predsednik je deputacijo sprejel prijazno ter razpravljal s poslanci o stvari vsestransko. Baron Beck je povedal, da vlada priznava, da je treba volilno pravico za deželne zборе času primerno preosnovati. Lepi uspehi volilne reforme v državnem zboru so jamstvo, da se bo posrečilo uvesti tudi v deželne zборе primerno reformo, varujoč vse upravičene interese. Seveda se reforma poslanske zbornice ne da kar tako prenesti na deželne zборе. Poslanska zbornica je politična korporacija, dočim so deželni zbori obenem upravne institucije, ki imajo upravljati celo vrsto važnih gospodarskih in administrativnih nalog. Seveda je treba tudi pri volilni pravici za deželne zборе imeti pred očmi politično ravnopravnost, da dobe zastopstvo in primerni vpliv tudi tisti, ki so bili do sedaj izključeni od volilne pravice. Posebne naloge deželnih zborov kot upravnih korporacij pa tudi zahtevajo, da se primerno ozira na gospodarsko razdelitev prebivalstva, na razmerje v deželi in v mestih, končno pa tudi na gotove politične in socialne momente, zato pa nikakor ne gre, da bi se popolnoma prezirale davčne razmere. Razen teh omejitev je vlada za čimvečje razširjenje volilne pravice za deželne zборе ter smatra za svojo dolžnost, storiti vse, da se omogoči skleniti reformo, ki bo pravična vsem merodajnim razmeram. Kar se tiče posebej volilne reforme za češki deželni zbor, si vlada prizadeva z vsestranskimi pogajanjmi med strankami naravnati stvar v pravi tok. Ali se bo doseglo to že v predstojećem zasedanju, tega danes še ne more povedati. Vsekakor pa bo vlada delala na to, da najde novi deželni zbor reformo kot prvo in najvažnejšo svojo nalogo, kakor bo sploh vlada smatrala za svojo dolžnost, da v novih deželnih zbora predvsem pripomore razširjenju volilne pravice.

* **Sklicanje državnega zbora.** Z Dunaja poročajo, da bo državni zbor sklican na dan 10. oktobra. Prvotno so ga nameravali sklicati šele 18. ali 20. oktobra. Ker se pa sestane ogrski državni zbor že 10. oktobra, neče avstrijska vlada, da bi njen parlament zaostajal za ogrskim.

* **Jugoslovanski minister.** O tem vprašanju poročajo „Obzoru“ nastopno: Nemci morejo biti nervozni kolikor jih je volja, se morejo boriti proti temu, kakor jim drago, toda oni bodo morali prebaviti tudi imenovanje jugoslovanskega ministra. Danes ne stoje stvari tako, da bi se mogel tak dogodek pričakovati, ali namerava se postaviti enega južnoslovanskih politikov na visoko mesto pri centralni vladi. Naloga tega politika bi bila, da obvešča ministrstvo o željah in pritožbah južnih Slovanov. Ta dostojanstvenik bi imel važno nalogo, in želeli bi bilo, da se izbere tako osebo, ki bi dala narodu garancijo, da bodo njegovi interesi dobro zastopani. Z jugoslovanskim ministrom ni torej za sedaj ničesar, ali v kratkem se pojavi v ministrstvu jugoslovanski sekcijski načelnik.

* **Deželni proračun štajerski** za leto 1908. izkazuje potrebščin 29,255.664 K, za 1,132.463 K več kot l. 1907. Primanjkljaj znaša 12,999.977 K, za 509.294 K več kot l. 1907. Narasli so zlasti izdatki za deželno kulturo (urejevanje rek in potokov, podpore vinogradnikom, poljedelcem itd.), ti znašajo za l. 1908. 2,563.314 K, za 62.992 K več kot l. 1907.; za šolstvo 12,731.031 K (več za 482.808 K) za dobrodne in zdravstvene namene (bolnišnice, hiralnice itd.) 9,126.489 K, več za 566.400 K, za vzdrževanje deželnih hiš in posestev 1,051.949 K, več za 55.616 K.

* **„Südmark“** je darovala lansko leto za nemške šole na Štajerskem 16.311 K. Posodila je posestnikom 55.000 K, obrtnikom in delavcem 12.800 K, in drugih podpor je razdelila 13.000 K. Za Štajersko je izdala 60.076 K, torej več nego polovico skupne darovane vsote (K 104.271).

* **Finančno ministrstvo in „Südmark“.** „Südmarka“ hoče uprizoriti veliko loterijo na dobitke s 300.000 srečkami po eni kroni — v prid ubogim obrtnikom in kmetom po —

nemških deželah, kakor pravi ministerijalni odlok. Mi ne bi imeli nič proti temu, najmanj še, da se takemu podjetju ne nalaga davka, ako bi v resnici šlo za — bedne nemške obrtnike in kmete; gre se pa tu za renegate po Slovenskem! Vlada je tedaj društvu darovala 3000 K za boj proti nam! Pri nas mora vsako društvo plačevati takse za tombolo, tudi če je čisti dobiček namenjen res človekoljubnim namenom, „Südmarka“ pa, ki stremi za gospodarskim in političkim uničenjem Slovencev, je takse prosta. To dela Slovanom „pravična“ vlada in „slovanski“ minister Korytowski!

* **Hrvaška in Ogrska označeni kakor avstrijski pokrajini.** Znani dunajski list „Gross-Oesterreich“ je poplaval vso gorenjo Ogrsko z zemljevidi, na katerih sta Ogrska in Hrvaška označeni kakor avstrijski pokrajini. Ogrski krogi se zaradi tega dovtipa silno srdijo, a državno pravdnštvo pleni marljivo te zemljevide.

* **V dalmatinskem deželnem zboru** je poudarjal zastopnik vlade gospodarsko skrb vlade za Dalmacijo. Deželnemu šolskemu zalogu je dala vlada letos 150.000 K, za prihodnja leta je obljubila pa po 300.000 K.

* **Poljaki v Pruski.** Poljski list „Przegląd“ je po uradnih podatkih obelodanil nastopno statistiko o Poljaki v Pruski: Glasom ljudskega štetja leta 1890 je bilo v Nemčiji 2.978.000 Poljakov, koncem decembra 1900 že 3.394.000, a čez pet let, to je leta 1905., pa 3.646.446. V desetih letih se je število Poljakov pomnožilo za 416.000. — V zadnjih petih letih od 1900—1905 pa za 321.000. Odstotek pomnoževanja med Poljaki je mnogo večji nego med Nemci.

* **Ogrsko.** Stari norveški pesnik in demokrat Björnsterne Björnson je bil povabljen na mednarodno mirovno konferenco, ki se je vršila v Monakovem. Björnson pa je vabilo odklonil s pismom, naslovljenim na predsednika kongresa v katerem pravi: „Vabilo, ki sem ga dobil od tako odlične družbe, je zame čast, tem večja čast, ker mi dohaja od Vas. To mi pa vendar ne more braniti, da bi članov mirovne konference ne napadel, in sicer tako ostro napadel, da bi jih ostrejšje ne mogel. Oni gospodje, ki tam nastopajo kot apostoli miru, izvršujejo doma rokodelstvo tlačenja in ponižavanja ljudstva, ali pa mirno gledajo, ko to rokodelstvo izvršujejo drugi. Ako nečajo vseh svojih moči upotrebiti za to, da bi uničili vojno moralo, je boj proti vojski brezuspešen. Ako pa nečajo sami pri sebi začeti ter bi rajši našli mučenike idej, potem pač ni potrebno, da se dajo na mednarodnih kongresih proslavljati kot apostoli miru. Ako bi se n. pr. grof Apponyi, ki je sedaj na Ogrskem naučni minister in ki kot tak na sramoten način tlači Slovake, pokazal kot izvoljeni zastopnik svojega naroda na kongresu in bi tudi jaz bil tam prisoten, bi jaz zastavil vse svoje moči in bi poprej ne odnehal, dokler bi ne bil odstranjen iz dvorane.“ Ko je grof Apponyi zvedel o tej obsodbi, ki jo je nad njim izrekel Björnson, je dejal, da je pesnik slabo poučen in da je lahkomišelnost izrekel svojo sodbo. Kaj je pač mogel reči drugega? Nepoštenost se ne zna nikdar drugače braniti kakor s tem, da taji. Nemški listi so skoro brez izjeme vsi na strani Apponyija in madjarskih nasilnikov proti Björnsonu in proti Slovaku. Nemci in Madjari so mojstri v tlačenju in zatiranju drugih narodnosti. Björnson odpotuje na Ogrsko, da prouči razmere Slovakov. — List „Az Ujsag“ je zvedel, da ljudska stranka izstopi iz koalicije že v bližnjem času. Razpad v koaliciji se vrsi še pred otvoritvijo državnega zbora. Zaraditega se ljudska stranka še tekom tega meseca sestane na konferenco. — Agencija „Keleti Ertesilo“, javlja, da je minister za notranje stvari, grof Andrassy sklenil doposlati načrt volilne reforme vsem municipijem, da ga proučijo in poročajo. Meseca novembra ga predloži zbornici. Načrt daje volilno pravico vsem polnoletnim moškim, ki znajo pisati in čitati. — „Nepszava“, glasilo madjarskih socialistov, se v večem članku izraža jako simpatično o narodnem boju Hrvatov. Ta boj — piše list — so Hrvatje vodili mnogo resnejše nego Madjari, ker Hrvatje stremijo po izvedenju splošne volilne pravice in se bore za svobodo ljudstva, dočim se voditelji in glasila madjarske koalicije izogibljejo vprašanju volilne pravice in bi se tega vprašanja najrajši povsem iznebili. Ako se narodni boj Hrvatov prisposablja z bojem madjarske koalicije, tedaj je jasno, da narodni boj reakcionarne madjarske koalicije ni drugo nego sleparstvo, zakaj vzdržuje sedaj, ko se nahaja na

krmilu, najhujše reakcijo. Hrvaško-srbska koalicija pa se bori v zvezi z narodom in je dosegla lepih uspehov. Končni uspeh pa bo osvoboditev Hrvaške od madjarskega pritiska. — Iz Trenčina poročajo: Neke občine si prizadevajo, da iztisnejo iz katoliških konfesionalnih šol madjarski jezik. Slovaški listi jih v tem podpirajo. V nekih slučajih so to že prijavi kompetentni oblasti. — Ogrski socialni demokrati nameravajo na dan otvoritve ogrskega državnega zbora prirediti pred parlamentarno palačo veliko demonstracijo v prilog uvedanju splošne volilne pravice ter manifestirati željo naroda z enodnevnim splošnim generalnim štrajkom po vsi deželi. Omenjenega dne ne posluži v nobeni gostilnici ali kavarni v Budimpešti noben natakar, in natakarsko društvo živahno agitira za to, da se tudi natakari v pokrajinah pridružijo temu gibanju.

* **Rusinci pred sodiščem.** V soboto popoldne se je končala obravnava proti rusinskim akademikom, ki so posebno znani zaraditega, da niso hoteli pozimi v preiskovalnem zaporu ničesar jesti. Jaroslav Baby, Ivan Ciapka, Lew Ohovsky, Andrej Didunyk, Vasil Hladky, Roman Levički in Vladimir Rahinski so bili obsojeni zaradi javnega nasilstva na en mesec ječe, dr. Vladimir Baczynsky pa na en teden zopora.

* **Katoliki in protestanti v Nemčiji.** K protestantski cerkvi v nemškem cesarstvu je leta 1905. pristopilo 463 židov, 9339 katolikov in 993 pripadnikov drugih različnih verskih občin. Izstopilo jih je in prešlo na židovstvo 81, na katolicizem 703, k ostalim veroizpovedim 5001.

* **Pokojnina za delavce.** Kongres Trades - Uniona je enoglasno sprejel resolucijo, v kateri se zahteva, da imajo delavci, stari nad 60 let, dobivati že v prihodnjem proračunu pokojnino 5 šilingov na teden.

* **Prihodnji mirovni kongres.** Iz Haaga poročajo: Delegati držav so se posvetovali, kdaj naj bi se sklical prihodnji mirovni kongres. Zastopnik avstro-ogrske monarhije je predlagal, da se mora dobiti oblika, v kateri naj bi mogla vsaka država izraziti željo. Ta predlog je bil sprejet, a vprašanje prihodnjega kongresa odloženo.

* **Nova papeževa enciklika.** Iz Rima poročajo: Papeževa nova enciklika je poglavito naperjena proti modernizmu. Okrožnica ima pretežno doktrinaren, dogmatičen značaj. Pij X. podaja razjasnenje načel najuglednih katoliških modernistov na svetopisemskem, bogoslovskem in modroslovskem polju. Potem prehaja v izpodbijanje. Modernizem, pravi papež, ni nič drugega nego zakrinkan nacionalizem, ki omajuje ne le podlage katolicizma, marveč tudi krščanstva samega. Potem se papež obrača proti najnaprednji skupini modernistov. Politiškega dela se okrožnica komaj dotika. Opominja pa duhovščino, naj pazi na moderne nauke, zakaj le ona zastopa učečo cerkev in ne sme dopuščati, da se drugi nazivajo čuvaji vere.

* **Rusija.** Iz Kijeva poročajo: Duhovni konzistorij v Kijevu je poslal duhovnikom nujno zapoved, naj se udeležijo prihodnje volitve za duma ter naj oddajo svoje glasove le takim osebam, ki se zavzamejo za temelje starega državnega reda. — Ženske v finskem deželnem zboru niso izpolnile nad, ki so jih stavliali vanje njihovi volilei. Glavni vzrok temu je, da ženske poslanci ne poznajo ni zakona ni ustave.

* **Poročilo francoskih škofov papežu** o končnem uspehu prvega leta ločitve cerkve od države je Pija X. jako ozlovoljilo. Izvestje pravi, da je Petrov novič padel v vseh škofijah, a v nekaterih je vobče minimalen ali ga sploh ni. V nekaterih škofijah je padlo število onih, ki so se upisali početkom leta v semenišče. Papež toži francoske škofo, zakaj ga niso pravočasno informirali, kako razpoloženje vlada med katoliškim prebivalstvom na Francoskem.

Vestnik.

Iz „Učiteljske tiskarne“. Ročni zapisnik za šolsko leto 1907—1908 je izšel in se razpošilja te dni. Muogim štajerskim in primorskim tovarišem in damam tovarišicam smo ga poslali, četudi ga niso naročili ter priložili položnico. Prosimo, da nam pošljejo zanj na položnici označeno svoto. Kdor bi ga pa le ne maral sprejeti, naj ga vrne pod istim ovitkom.

Inkvizicija. Prijatelji, slabi časi gredo v deželo! In to od tistega dne, ko je imela slavna „Slomškova zveza“ svoje „sijajno“ zborovanje v Ljubljani. Mi smo to zborovanje kot vestni žurnalisti naznanili ter napisali po zborovanju poročilo, obsegajoče celih o s e m vrst. Kaj se da povedati v osmih vrstah, to smo zvedeli šele iz „Slovenca“ (štev. 217), kjer objavlja „Svoboden Slomškar“ to-le krvavo klobaso: „Učitelje in gospice učiteljice, ki so zbrani v „Slomškovi zvezi“, bi radi liberalni kolegi kar zadavili. „Slovenski Narod“ in njegov pobratim „Učiteljski Tovariš“ hujskata svoje somišljenike na bojkot proti nam, ker se drznemo po svoje misliti in hoditi. Naše zadnje zborovanje jim ne da spati. O njem lažejo, da se kar kadi! Pustimo jih, naj vpijejo, mi pa idimo z odprtim čelom za jasnim ciljem: učiteljstvu svobodo, versko-nravno vzgojo narodu! Votlodoneče fraze, psovke, bojkot, denunciacije itd. nas ne bodo ubile. Tudi bojkot, s katerim hočejo terorizirati dobromisleče učiteljstvo, se jim ne bo obnesel, ker to orožje je v tem slučaju prav nemoralno. Le na dan z bojkotom, strahopetci! Prepričan pa sem, da boste bojkot občutili vi sami. Napovedalo vam ga bo naše ljudstvo, ki stoji kot armada za nami. Vsakega bojkotista naj se nam naznani. Tovariši! Vrzite predsodke od sebe, potisnite osebnosti na stran: osvobodite se! Ne od ljudstva, ampak z ljudstvom! Trhljena liberalna stranka je skoraj umrla, ostalo je le zapuščeno liberalno učiteljstvo, ki nima od stranke drugega, kakor propadlo kandidature. Bodite uverjeni, tovariši, da učitelj Slomškar se istotako bori za težnje stanu in šole, kakor g. kolega Luka Jelenc, če ne bolje?! Tudi v šoli ne storimo manj. Konečno opozarjam liberalno učiteljstvo na zadnjo številko „Slovenskega Učitelja“. Le na dan in širo plan! Kaj nam pa morejo...?!“ — To je tako krepko povedano, da se nam kar lasje ježe. Zlasti ti mnogobrojni klicaji, vprašaji in pike govore cele knjige. Ko bi hoteli daviti Slomškarje, bi bili kmalu gotovi, a tako krvoločni nismo. Pustimo rajši, da oni podavijo nas, saj so junaki in značajni možje, in sladka mora biti smrt, ki jo provzroči versko-nravni tovariš! Sveta nebesa, usmilit se nas! Naše ljudstvo napoveduje bojkot nam — strahopetcem! O, sveti Jeruzalem! Nam votlodonečim frazerjem, psovkarjem, bojkotistom, denuncijantom itd. se bliža krvavi dan plačila. Sapramiš! Kdo bo glavni inkvizitor, ali Ravnikar ali Primožič, morda celo Jaklič? Končno (ne konečno, kakor napačno piše „Svoboden Slomškar“) je to vseeno: če je že podpisana smrtna obsodba, moraš umreti in umreš, pa naj te že pošlje na oni svet breznačajni ali značajni krvnik. Samo toliko še počakajte, preljubi prijatelji v Kristusu, da se malo pokesamo svojih grehov. In da boste bolj imponirali, oblecite svojemu krvniškemu poslu primerne uniforme. Morda se še kje dobi kaka okrvavljena srajca.

Strelna z jasnega neba. Na Dobrovi pri Ljubljani sta grmela preteklo nedeljo, na Gospodov dan, dva mogočna Peruna: nadučitelj M. Rant in ljubljenež žená in deklet, dr. Lampe. Prvi je le otvoril shod, drugi pa je govoril o intabuliranih dolgovih in o — liberalnem učiteljstvu. Samemu prečastitemu gospodu Rantu je hotelo srce v hlače, tako je treskalo in grmelo. Kdo bi si mislil: dr. Lampe ima grom in strelo v oblasti, pa se skriva pred uhogo avstrijsko justico! Iz hudourja, ki je pretresalo vso dobrovsko okolico, se je naposled abortiral ta-le plagiat Luegerjeve dunajske šolske politike: „Ker se je slovensko liberalno učiteljstvo izreklo za brezversko svobodno šolo, se naj vsi krajni šolski sveti pri nameščevanju učiteljev dobro pouče, ali so dotični člani liberalne ali krščanske zveze. Odločno se naj protivijo, da bi bil nastavljen učitelj ali učiteljica iz liberalne učiteljske zveze in naj zahtevajo, da se nameščajo samo krščanski učitelji in krščanske učiteljice.“ — Ta pretresljiva kolobocija je bila seveda sprejeta soglasno. Prečastiti gospod tovariš Rant je pozabil povedati, kje dobi dr. Lampe tako učiteljstvo, ki ga bo nastavljal po naši lepi domovini in mu preiskoval jetra in obisti. Ne bilo bi napačno tako preiskovanje, saj so uglednemu svetopisemskemu doktorju posebno pri srcu tudi — krščanske učiteljice! Man merkt die Absicht...

Huda paprika. V „Domoljuba“ piše nekdo iz Mokronoga na Dolenjskem, ki primerja sam svoje duhovitosti s hudo papriko. No, nemara mu je posebno všeč ta razdražljiva dišava. Pa to je njegova reč. Nas zanima njegov dopis v zadnjem „Domoljubu“ zato, ker je nekoliko te hude paprike posipal po tov.

Pleskoviču, c. kr. učitelju na rudniški ljudski šoli v Idriji. Kaj se je zgodilo? V Mokronogu so priredili socialni demokrati shod. Kakor se ga je udeležil dopisnik sam ali pa njegov informator, tako se ga je smel udeležiti tudi tov. Pleskovič, ker veljajo tudi zanj državni osnovni zakoni (člen XII. in XIV.). A sedaj pride „Domoljubova“ paprika in piše to-le: „Proč s takimi učitelji, ki niso z našim ljudstvom, mi jim povemo da bomo pometli korenito, naši poslanci ne bodo molčali, in naše ljudstvo vstaja. Ljudstvo jim daj kruh in ljudstvo bo od njih zahtevalo pošteno obnašanje in življenje.“ — „Domoljubova“ paprika se je tu urezala: Pleskoviču daje k sreči kruh c. kr. rudniški erar v Idriji, zato se mu ni bati pometanja mokronoškega denuncianta. Zato je najbrže misli nase, ko govori o zahtevi „poštenega obnašanja in življenja.“ Pa tudi malo pameti bi mu ne škodilo, da ne bi sramotil sam svojega stanu. V istem dopisu namreč pravi: „Vsak duhovnik ima v palčevem nohtu več kakor kričavi liberalci v svojih bučah!“ To je vsekakor nerodno povedano. V palčevem nohtu ni ničesar; kar je, je samo za nohtom. Kdor si pa ne umiva nog, ali ne snaži nohtov, ima za njimi — blato, ki smrdi. Celu mi protestujemo proti takemu primerjanju duhovniške učenosti! V bučah so vsaj užitne peske, za nohtom pa samo smrdljivo blato. Brrr!

Osebnosti na Kranjskem. Učitelj in vodja šole na Planini pri Vipavi, Ivan Vuga, je imenovan za nadučitelja istotam. Definitivna je postala provizorična učiteljica Ivana Cegnarjeva v Vrhpoljah pri Moravčah, provizorični učitelj v Zagorju, Ivan Stepišnik, pa je imenovan za definitivnega učitelja v Toplicah-Zagorju. V začasni pokoj je stopil Emil Guštin, učitelj na Jesenicah. — Za provizorično učiteljico v Bohinjski Bistrici je nameščena gđc. Potočnikova z Bleda. — Za provizoričnega učitelja na Robu je imenovan Alojzij Koprivec, za Ribnico pa Ludovik Mikolič. — Dr. Ivan Orel je imenovan za glavnega učitelja na učiteljski šoli v Ljubljani. Provizorična učiteljica v Loškem Potoku, Stefanija Pogorelčeva, je imenovana za prov. učiteljico in voditeljico v Starem kotu. — Absolvirani filozof Fran Drnovšek je imenovan za suplenta za francoščino na mestni realni v Idriji. — Zaradi bolezni je dobila dopust Ivana Beg-Praprotnikova, učiteljica na dekliški osemrazrednici v Ljubljani. Namešča jo absolvirana učit. kandidatinja Marija Sodnikova. — Za prov. učitelja v Šmihelu pri Novem mestu je imenovan abs. učit. kandidat Rudolf Knez. — Zač. učitelj v Banjaloki je postal Maksimilijan Baje; supletinja v Dolenjivasi je postala Olga Poženelova; prov. učiteljica v Dobropolju pa Antonija Virkova. — Prov. učiteljica v Radečah je postala Vlastimila Peršlova. — Prov. učiteljica v Št. Vidu pri Zatični je postala Marta Herenova. — Resignirali sta provizorični učiteljici Melanija Jonke in Helena Stöcklingejeva v Kočevju. — Supletinja je postala v Rovtah nad Logatecem Julija Kobanova. — Iz Trbovelj pride kot prov. učitelj v Dobovec pri Sv. Križu Ivan Bajde, Gabrijela Dermeljeva iz Cerknice kot supletinja v Bravsko-Kol; Angela Mandljeva iz Šmartnega pri Litiji v Škocjan. Učitelj Florijan Rozman v Krškem je dobil štiri tedenski dopust. Suplira ga Justina Goslarjeva.

Imenovanje. „Wiener Zeitung“ javlja, da je Fran Franković, profesor v Kopru, imenovan ravnateljem učiteljske v Kastvu, ki ga je doslej vodil provizorično. — Jakob Jakac, provizorični učitelj na učiteljski šoli v Kopru, je imenovan glavnim učiteljem na učiteljski šoli v Kastvu.

Šolska vest z Goriškega. Gdč. I. markiza Obizzi, doslej učiteljica v „Šolskem Domu“, je imenovana za začasno učiteljico na slovenski mestni šoli v Gorici. — Vincencij Ditrich, učitelj na realni pripravljalnici v Gorici, je pomaknjen v IX. činovni razred.

V Železnikih so ustanovili čipkarski tečaj. Otvoril ga je vodja c. kr. centralnega čipkarskega kurza na Dunaju, g. Ivan Vogel. Kot učiteljica je nastavljena gđc. Revnova iz Idrije.

V Zgornji Šiški zgrade novo šolsko poslopje, kar je že zadnji čas. — Novo šolo ustanove za vasi Topol, Brezovico, Osredek in Belo v ljubljanski okolici.

Novo šolsko poslopje so dne 15. t. m. otvorili v Prečni pri Novem mestu.

Kako časte vrlega učitelja. Iz Braslovč poročajo: Pretečeni teden sta se od nas poslovila učitelj g. Josip Stritar in njegova soproga Hermina Stritarjeva, da nastopita novi mesti v Št. Vidu pri Grobelnem. Nismo še imeli učiteljske osebe, ki bi uživala v toliki meri spoštovanje kakor odhajajoča. Priredila se je jima odhodnica, zakar bodi prirediteljem na tem mestu izrečena presrečna zahvala, posebno blag. gospe B. Pauerjevi. Navzoča je bila malone vsa inteligenca našega dičnega trga. V vznesenem govoru, v lepo ubranih besedah je slavil g. nadučitelj Fr. Lorber odhajajoča kolega. Mirno in samozavestno sta vršila svoje težavne, a lepe dolžnosti. Pogrešali ne bodo samo učenci v njiju blagohotnega učitelja, ampak tudi kolegi odkritosrčnega tovariša in prijatelja. V slovo jima kličem: Bodita srečna in zadovoljna na novem mestu! Nazdravili so slavljencema še drugi navzoči v presrečnih besedah. Končno se je oglasil g. Stritar in se je v toplih besedah zahvalil za prirejene ovacije njemu kakor tudi njegovi soprogi. Bil je res lep večer.

Imenovanje učiteljev na Koroškem. Imenovani so bili v seji deželnega šolskega sveta dne 13. septembra nadučitelj Rudolf Mörtl v Črnečah za Libeliče, Jož. Poznik v Podpeči za Zg. Libuče, Ferd. Kogelnik za Žitarovas, Janez Pintar v Kotljah za Rabelj, Ferd. Stress za Čanjče, Karel Nagy za Karnburg. Definitivna učitelja sta postala Anton Kosiareg v Vrbi in Anton Pirker v Vratah. Nadučitelj Janez Bruk pride v Vrbo, učiteljica Zima pride Velikovec v Volšberk, gđ. Zych v Velikovec pride na meščansko šolo v Velikovec; Marija Ortwein pl. Molitor pride v Borovlje, Em. Tomas iz Rožeka v Trg, in podučitelj E. Podlipnik iz Gorij v Ovčjovas.

Poročil se je tov. Ivan Riglar, učitelj-voditelj v Strugah na Dolenjskem, z gđ. Pavlo Blaznikovo iz Ljubljane. Čestitamo!

Na meščanski šoli v Postojni se prične zaradi legarja šolsko leto šele 1. oktobra t. l. Na tem prevažnem in edinem slovenskem zavodu se otvori letos prvi in drugi razred.

Deželni šolski nadzornik Swida v Trstu je šel v pokoj. Odšel je mož, pod katerega kruto nemško roko so obilo trpeli Slovenci. On je znal delati tako, da je napravilo maturo vsako leto le malo Slovencev. — Zagrizen German je šel — kdo bo njegov naslednik? Poslanci, potrudite se, da ne pride za šolskega nadzornika kak drugi Swida!

Na kongresu svobodomiselncev v Pragi je govoril delegat Zenker o bogastvu katoliške cerkve. Verski fond dolguje državi 300 milijonov, pa vlada ne rubi cerkve, dasi iztirja drugače vsak vinar!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. V zadnji odborovi seji družbe sv. Cirila in Metoda so se izvršila sledeča imenovanja: za Trst g. Ciril Petrovec, izprašani učit. kandidat in gđ. Rozalka Golijeva, izprašana učit. kandidatinja; za vrtec v Hrastniku gđ. Alojzija Ant. Kustrova vrtnarica; za drugi vrtec, ki se ustanavlja pa gđ. Marija Poglajenova, vrtnarica; za vrtec na Jesenicah vrtnarica gđ. Angela Rekarjeva.

Priporočilo. Ker sem v svojem delcu „Domovina ska dežela Štajerska“, ki je namenjeno učencem 4. šolskega leta v ponavljanje učne snovi iz domoznanstva, prejel lani od mnogih tovarišev uprav laskave izjave,* se usojam knjižico tudi za šolsko leto 1907/8 priporočiti v nakup, oziroma cenjene tovariše in tovarišice prositi, naj napotijo svoje učence, da si knjižico nabavijo kot pripomoček k zemljepisnemu pouku. Cena knjižice 40 h, na vsakih 10 izvodov 1 zavod povrh za ubožne učence.

Sevnica, dne 24. septembra 1907.

Jos. Mešiček.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Postojni dne 18. septembra 1907. Izza zadnje seje se vzamejo med drugimi tudi sledeče važnejše, kurentnim potom rešene vloge in razglasila višje šol. oblasti na znanje: Prov. učiteljica Marija Modičeva v Studenem se premesti v enaki lastnosti v Babno Polje.

* Tako mi je n. pr. pisal tov. K. iz Laškega okraja: „Knjižice so prav cene in izvrstne. Naši otroci imajo veliko veselje z njimi in se prav radi po njih učijo... Knjižica je res prepotraben pripomoček k zemljepisu naše materinske dežele Štajerske.“

Na njeno mesto se imenuje izprašana učit. kandidatka Elizabeta Stajerjeva; ker nadučiteljsko mesto v Studenem ni še izpopolnjeno, se imenuje prov. učiteljem-voditeljem izprašani učit. kandidat Fr. Starman; na izpraznjeno mesto v Trnje pride izpr. učit. Elizabeta Svetličeva; učiteljici Franci Valenčičevi na Premu se dovoli zaradi bolezni do 10. oktobra 1907 dopust; nadučitelj-voditelj v Senožečah je postal Hinko Paternost, na Planini pri Vipavi pa Ivan Vuga; v Gor. Ležecah pri Vremah se dovoli ekskurendna šola; ne dovoli se pa razširjenje neke dvorazrednice v trirazrednico; prošnja za zvišanje plač učit. osobju na meščanski šoli v Postojni se zavrne, ker spada to v kompetenco deželnega zbora. — Prošnji cerkvenega predstojništva v Budanjah za dovolitev uvedbo izvanrednega pouka v šoli za pripravo na sprejemanje sv. zakramentov — se ugotovi. Učitelju Alojziju Goriupu se pripozna 2. starostna doklada od 1. avgusta 1907. Prošnja za uvedbo nerazdeljenega dop. pouka na neki štirirazrednici se priporočilno odstopi kompetentni šolski oblasti v ugodno rešitev. Prošnji za izpust iz šol. dolžnosti nekega učenca meščanske šole se ne ugotovi. Prošnja nadučitelja za denarno podporo se predloži c. kr. dež. šol. svetu s priporočilnim predlogom v ugodno rešitev. Končno se sklene, da je s predpripravami za zgradbo meščanske šole v Postojni takoj započeti.

Zboljšanje oficirskih plač. Izboljšale se bodo častniške plače, zlasti častnikom do stotnika. Tem pripade 84% nameravanega poboljška. — Kdaj neki pride učiteljstvo na vrsto.

Popravek. V zadnjem uvodnem članku „Denar in kruh“ je pri 11. točki izostal ta-le stavek: Ali bi ne bilo mogoče, da se vsako leto toliko in toliko tega čistega dohodka določi v kulturne namene?

Razgled po šolskem svetu.

— **Nova visoka šola za kmetijstvo.** V Krakovu zgrade novo visoko šolo za kmetijstvo. Za zgradbo je dovolila vlada 800.000 K.

— **Slovensko visokošolsko dijaštvo v letu 1906/07.** Slovenskih visokošolskih dijakov je bilo v minolem letu 672, in sicer 352 juristov, 49 medicincev, 165 modroslovcev, 63 tehnikov, 10 veterinarcev, 17 agronomov, 1 farmacevt, 5 konservatoristov, 1 akademični slikar in 1 na pedagogiju. Na Dunaju je bilo 377, v Gradcu 205, v Pragi 70, v drugih mestih 11 visokošolcev.

— **Obrtno strokovno šolstvo v Avstriji.** To je morda edina vrst šolstva, ki ji naša vlada obrača nekoliko več pozornosti, dasi bi bilo tu še marsičesa želeto. Po najnoveji statistiki imamo v Avstriji 33 državnih šol za umetno obrt, 157 strokovnih šol za posamezne obrtne panoge, 11 rokodelskih šol in 950 obrtnih nadaljevalnih šol. Umeje se, da je pretežna večina teh šol v severnih pokrajinah, kakor Nižje Avstrijska, Moravska in Češka, dočim se z južnimi pokrajinami Kranjsko, Primorsko in Dalmacija, jako po mačehevsko postopa. Tako nimata n. pr. še danes Istra in Dalmacija niti ene obrtno-strokovne šole, ampak le par obrtno-nadaljevalnih šol. Jako lepa ustanovitev od vlade so pred par leti ustanovljeni obrtni potovalni kurzi, četudi ta naprava nima v naših pokrajinah zaželenih uspehov, bodi zaradi indolence prebivalstva, bodi zaradi nepoznavanja slovenskega in italijanskega jezika od strani potovalnih učiteljev. Sedaj deluj. baje 130 potovalnih učiteljev na različnih poljih.

— **Trgovsko šolo za deklice** je osnoval trgovski gremij za sodni okraj Bruck na Štajerskem. Šola se začne 1. oktobra t. l., pouk bo trajal eno leto. Sprejemale se bodo deklice stare vsaj 15 let, ki so z dobrim uspehom zvršile vsaj tretji razred meščanske šole. Poučevalo se bo po 22 ur na teden v popoldanskem času. Učni predmeti so: nemščina, trgovsko zemljepisje, trgovsko računstvo, nauk o trgovini in menicah, trgovski lepomis, stenografija, trgovska korespondenca, enostavno in dvojno knjigovodstvo, pisanje na stroj in nauk o pomnoževanju.

— **Bolgarski dijaki v Belgradu.** Zaradi vseučiliščne krize v Sofiji so bolgarski dijaki prisiljeni pohajati inozemska vseučilišča. Večji del se jih je upisalo na srbsko vseučilišče v Belgradu. V minolem letu je bilo na belgrajskem vseučilišču upisanih 800 bolgarskih dijakov, dočim jih je bilo v Zagrebu okolo sto.

— **Črnogorski mladeniči v Pragi.** „Glas Črnogorca“ poroča, da je črnogorska vlada poslala te dni iz raznih krajev dežele v Prago 36 mladeničev na tamošnje obrtne in strokovne šole. Ti mladeniči se bodo učili na državne stroške.

— **Šole istrske šolske družbe.** Početkom tega šolskega leta se odprejo štiri nove šole, ena pa, ona v Pulju — se razširi na petrazrednico. Nove šole so: štirirazrednica v Čresu, dvo-razrednica v Velikem Lošnju in enorazrednice v Ičićih, Banjolah in Gabonjimu. Tako bo imela družba sedaj 23 šol s 40 učiteljskimi osebami. To je lep napredek, cela država s svojim šolstvom, ki se bo še razvijala in sprejemala v svoje okrilje vse neuke in zapuščene, ki jih je tuja zloba ostavila v temi in neznanju; ali trebalo bo za družbo srca in zanimanja, pa pridejo boljši časi za Istro.

— **Kongres čeških pedagogov.** Češki listi poročajo, da se v bližnjem času vrši v Brnu ali v Pragi kongres čeških pedagogov. Glavni predmet kongresa bo reforma češkega ljudskega šolstva.

— **Gozdarska šola v Celovcu.** Za sprejem v gozdarsko šolo je lani prosilo 28 mladeničev, 12 so jih sprejeli. Poučevali so jih, kako je treba varovati gozde in tudi o lesni trgovini. Celovška občina je dala zavodu svojo hišo na Velikovski cesti za pet let na razpolago. Gojenci so plačevali v internatu mesečno 50 K in 40 K šolnine na leto, ubožnim in pridnim fantom so se dajale tudi štipendije v znesku 100 do 250 K.

— **Klerikalne zahteve v šolstvu.** Praški nadškof je izdal z ostalimi tremi škofi na vse duhovnike navodila, kako je treba izvrševati novi šolski in učni red. V teh navodilih je rečeno, da je za vso šolsko mladino ob nedeljah in praznikih maša obvezna.

— **Reforma učiteljšč.** Na agrarnem shodu v Ausseeju je naglašal poslanec Hagenhofer, da je treba drugače urediti ljudske šole, in sicer tako, da bodo služile kmetijstvu. Poslanec Fr. Grafenauer je k temu dodal, da je treba nove uredbe tudi učiteljščem, da bodo učitelji sposobni, kmetijske otroke primerno vzgajati. Tudi ta odstavek je bil na shodu sprejet.

— **Francoska in nemška vseučilišča.** Na Francoskem je 16 vseučilišč, ki so glasom nekega statističnega izkaza imele v zadnjem šolskem letu 35.670 dijakov. Za ta vseučilišča je potrošila vlada na leto 13.764.180 frankov. Nemčija ima pa 21 vseučilišč, na katerih je 37.848 dijakov, in leta 1905. je stalo 19 vseučilišč (od treh manjkajo podatki) 31.908.607 frankov. Število dijakov je v razmerju s prebivalstvom manjše nego na Francoskem; vendar treba vzeti v obzir, da niso v tem številu tehniške šole, ki stoje na enaki stopnji, na drugi strani so pa tukaj uštetji slušatelji bogoslovja, ki jih ni na Francoskem.

— **Konvencija glede pouka v poljskih semeniščih.** Ruska vlada je sklenila s sv. stolico konvencijo glede pouka v ruskem jeziku, zgodovini in slovstvu. Glasom konvencije določi škof učni načrt in izpitne naloge. Vladni uradniki bodo prisostvovali izpitu, toda v konfesionalnih predmetih le za kontrolo.

— **Vseučiliščno vprašanje v Bolgariji.** Vseučiliščno vprašanje jako zanima bolgarsko javno mnenje. Vlada bi rada odprla vseučilišče meseca oktobra, zato se sedaj pogaja z nekaterimi profesorji evropskih vseučilišč. Na vseučilišču se zopet otvorijo vse tri fakultete in vsi kurzi razen onih, za katere ni še profesorjev.

— **Tisočletnica vseučilišča v Kairu.** Najznamenitejše mohamedansko vseučilišče v Kairu bo v kratkem praznovalo 1000 letnico svojega obstanka. Sedaj šteje vseučilišče nad 6000 slušateljev iz vseh krajev mohamedanskega sveta. Vseučilišče ima bogate zaklade. Seveda je to vseučilišče daleč zaostalo za evropskimi vseučilišči.

— **Dunajski konservatorij.** Sestavila se je komisija, ki ima skrbeti za to, da se dunajski konservatorij podpravi.

— **Otroški vrtec v Gabrijah pri Celju** so otvorili dne 16. t. m. Želimo, da bi bil ta zavod v največji blagor slovenski mladini.

Z gospodarskega polja.

— **Živila se podraže.** Poljedelsko ministrstvo je razglasilo uspeh letošnjih kmetijskih pridelkov na vsem svetu (seveda približno proračunjeno), in sicer se je pridelalo, oziroma

se bo pridelalo v milijonih metrskih stotov: 859.86 pšenice, 407.14 rži, 331.35 ječmena, 541.19 ovsa in 937.24 koruze; skupno 3076.78 milijonov metrskih stotov. Lani se je pridelalo v milijonih metrskih stotov: 938.48 pšenice, 399.24 rži, 326.30 ječmena, 535.92 ovsa in 1051.68 koruze. Potemtakem je letošnja letina za 174.84 milijonov metrskih stotov slabša od lanske, kar bo imelo za naravne posledice splošno podraženje živil.

— **Letina medu na Kranjskem.** Kranjska čebela, ki slovi po vsem svetu zaradi nenavadne pridnosti, je bila letos posebno marljiva. Zaradi ugodnih vremenskih razmer spomladi in poleti zlasti ob času, ko sta cvetela lipa in kostanj, je bilo vedno dovolj dobre paše. Ker je vrhutega letos tudi ajda dobro obrodila, je bilo čebelam mogoče napolniti bogato zastavljeno satovje z najboljšim medom. Kranjski čebelarji — ki že davno niso imeli tako ugodne letine — bodo letos prav lahko spravili v denar ta svoj pridelek, zlasti ker so se že začeli prav pridno oglašati vnanji kupci. Kakor znano, je tudi več učiteljev čebelarjev.

— **Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani** so ustanovili te dni. Vsi večji denarni zavodi na Kranjskem so že pristopili k tej novi zvezi, a poslednje dni je prijavilo svoj pristop tudi mnogo istrskih zadrug.

— **Zemljiški dolgovi v Avstriji.** Zemljišča in druge nepremičnine v Avstriji so preobložene z dolgovi, ki so znašali še nedavno okoli 11 milijard.

— **Razstava kuncev.** O priliki jesenskega sejma bo v Gradcu razstava kuncev. Prijavilo se je okoli 500 razstavljalcev, od katerih je bilo pa 100 zavrnenih. To bo največja razstava te vrste, kar jih je bilo doslej videti v Avstriji. Na razstavi se bo kazalo tudi, kako se dajo porabiti kože in kožuhovina kuncev v strojarstvu za usnje in v krznarstvu za kožuhovine. Kdor pojde v Gradec, naj si ogleda tudi to panogo gospodarstva, ker je tudi precejšnje važnosti. Reja kuncev ne stane mnogo, daje pa razmerno precej dobička.

— **Za trgovsko šolo v Gorici** je dovolil mestni svet goriški svoto 4000 K, in sicer je to stalni letni donesek.

— **Ruski židje v Ameriko.** Leta 1906. se je izselilo iz Rusije v Zedinjene države 186.089 Židov, v Kanado jih je dospelo 9000, v Argentinijo pa 13.500. Ruska vlada je dovolila židovski kolonizacijski družbi, da odpre po vsi Rusiji pisarne, da na primeren način urejuje izseljevanje Židov.

— **Otvoritev železnice v Meko.** Iz Carigrada poročajo, da se železnica v Meko otvori dne 19. aprila 1908. na rojstni dan preroka Mohameda. Mohamedanski romarji bodo mogli sadaj potovati v Meko tudi po železnici. Poleg tega bo možno bolje nadzirati tudi zdravstvene razmere.

— **Glavne skupščine južnoštajerskega hmeljarskega društva** dne 15. t. m. se je udeležilo nad 250 hmeljarjev iz vseh delov spodnještajerskega hmeljskega okoliša. Namen zborovanju je bilo odobrenje v zadevi izvršilnih odredb glede provenienčnega zakona za hmelj po društvenem vodstvu, oziroma po državnem poslancu g. Fr. Robleku storjenih korakov.

— **Davek na avtomobile.** Nižjeavstrijska dežela naloži davek na avtomobile. Na veliki avtomobil bi bilo plačati 1000 K na leto, za avto-kolo 100 do 200 K. Ljudje, ki si morejo kupovati take vozove, res lahko plačajo davek, morebiti se potem tudi malo omeji splošno nevarna vožnja z avtomobili.

— **Koliko je industr. delavstva v Avstriji.** Statistični oddelek trgovinskega ministrstva poroča, da je bilo maja meseca 1906. leta v Avstriji 12.594 industrialnih podjetij, v katerih je bilo uslužbenih 1.037.601 delavcev, in sicer 728.920 moških, 308.681 ženskih; od teh je bilo 39.673 moških in 26.579 ženskih izpod 16 let starih. Po deželah jih odpade na Češko 432.874, Nižje Avstrijsko 300.654, na Moravsko 156.577, t. j. na te tri dežele 890.105 ali 76 % od vsega industrialnega delavstva v Avstriji. Po mestih jih odpade na Liberec (Reichenberg) na Češkem 221.022, na Dunaj 200.654. Od vsega delavstva pripade na predilništvo 300.828 delavcev ali 29 % od skupnega števila. V 12.188 zavodih se dela s pretrganim urnikom (z odmorom opoldne), v teh je skupaj 930.930 delavcev. Od teh ima 8 % deveturni ali manj kot deveturni delavnik, 45 % dela po 9 do 10 ur na dan in 43 % 10 do 11 ur na dan. Delavnik je za delavce navadno krajši ko za delavke, ker so delavci bolje organizirani ko delavke. Statistika tudi uči in svoj

nauk s števkami dokazuje, da čim bolj izobraženi so delavci, tem boljše strokovne organizacije imajo in tem krajše delavnike. Tako delajo kvalificirani delavci v tvornicah za stroje, v elektrotehničnih podjetjih, ladjostajih, v tvornicah za avtomobile in železniške vozove povprek po devet ur na dan. Po deželi in v malih mestih in v trgih imajo delavci daljše delavnike in krajše odmore med delom kakor v velikih industrialnih središčih. Od vseh industrialnih delavcev v Avstriji ima 728.920 ob sobotah krajši delavnik.

Listnica uredništva.

— Na Štajersko: Vaš članek o Družbi sv. Cirila in Metoda porabimo prihodnjič. Pozdrav! — P. F. v J.: Hvala! Porabimo prihodnjič. Pozdrav!

Dva učenca

s primerno naobrazbo sprejme v trgovino s knjigami, papirjem in šolskimi potrebščinami 130 3-2

ANTON UMEK v Brežicah in Krškem.

**Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡**
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 26

Panorama kosmorama

Dvorski trg šte. 3 (pod „Narodno kavarno“).

Od 29. septembra do vštetega 5. oktobra 1907: 138 1

Čurik in potovanje po Švici.

Pokojninski zakon

za učiteljstvo na Kranjskem

z dne 30. julija 1900

izvod po 20 h, s poštnino 3 h več prodaja 131 3-2

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Vse šolske potrebščine

priporoča

139 1

trgovina s papirjem in galanterijskim blagom

I. TONI, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 31.

Žirovnikove „Narodne pesmi za šolsko mladino“

(96) 23—8

se dobe edino v

„Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Izvod stane 20 h, s poštnino 3 h več.

Hočete kupiti

ceno in dobro pravobarveno blago?

Mána Jirsová, soproga učiteljeva

imejateljica tkalnice v Novém Hrádku nad Metnjo, Češko
prodaja kanefase, sefir, damast, platno, oxford, krizete, bar-
het, brisače, žepne rute, prte, serviete itd. 112 13-5

Naročite in prepričali se bode, da Vas Slovanka bratski postreže.

Svoji k svojim!

Vzorci franko.

Filip Fajdiga

Ljubljana,

Sv. Petra cesta šte. 19

priporoča 136 14—1

častitemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo

pohištva v vseh slogih.

Izdeluje tudi po naročilu.

Delo solidno in trpežno.

* * * Cene nizke. * * *

Ljubljanska plinarna

priporoča svoj

137 12—1

angleški plinov koks

kot kurivo prosto dima, saj in smradu, pripravno
za kurjavo v šolah in stanovanjih.

Cenjeno učiteljstvo in slavne šolske oblasti vabimo, da si
ogledajo v ljubljanski plinarni naše

plinove peči ter aparate za kuhanje

katere imamo vedno v najbogatejši izbiri na razpolago.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni
obleke za gospode in dečke, površ-
nike za gospode in dečke, obleke za
otroke, žakete za dame, paleta za
dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake
(Kamelhaar) v vseh velikostih. — Gg. učiteljem
in učiteljicam popust za „Učiteljski konvikt“.

ANTON ŠARC Ljubljana Sv. Petra cesta 8

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko,
otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje
solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in
posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo,
bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute,
šifon, širting, kretan, batist itd. itd. 119 52—3

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled.

Strogo solidno blago. Švicarske vezenine. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica, Kolodvorske ulice št. 8.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
V PRAGI

zavaruje v življenskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti,
doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom,
častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti
prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kavciji itd., in v po-
žarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339-88
Zavarovalnine	8.090.621-62
Izplačane škode in kapitali l. 1905	4.361.283-89
Rezervne in poroštevne zaloge	34.791.584-99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391-24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papir- jih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781-48
Izplačana dividenda členom življenskih od- delkov l. 1905	206.296-40
V vsem pa doslej	1.606.893-21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509-80
V 37letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383-75

Vsa pojasnila daje

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gosposke ulice št. 12.

Tvorniško zalogo Grubbauerjevih zvezkov

pri katerih je del čistega dobička namenjen

„Učiteljskemu konviktu“

i m a

122 3—3

Jernej Bahovec

trgovec s papirjem

v Ljubljani.

Priporoča tudi

knjige za vse ljudske šole

šolske potrebščine, peresa „Učit. kon-
vikta“, risalni papir itd. itd.

Naš denarni zavod.

(7) 24—18

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako
soboto od 5.—¹/₂ 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali
c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena
vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po
določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako
velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in
vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštini
znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna
znamka za 20 h za določenjatev rešitve.

Vsaki 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	18 " " " " 17 " " 6 " — " 18. " 3 " 56 "
C	24 " " " " 23 " " 4 " 50 " 24. " 4 " — "
D	38 " " " " 37 " " 3 " — " 38. " — " 66 "
E	46 " " " " 45 " " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	60 " " " " 59 " " 2 " — " 60. " — " 70 "
G	70 " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	85 " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega
ulice šte. 17.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

(118) 52—4

priporoča p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu svojo veliko

zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbirko peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Postrežba točna in solidna.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši

Prešernove ulice

šte. 3

poprej na Mestnem trgu
zraven rotovža.

v lastni hiši

Prešernove ulice

šte. 3

poprej na Mestnem trgu
zraven rotovža.

Stanje hranilnih vlog:
nad 24 milijonov K.

Rezervni zaklad:
nad 860.000 kron.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

134 12—1

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Neobhodno potrebno

za vsako šolo, vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Stenski zemljevidi in učila v slovenskem jeziku.
 Bauer C. F. **Vojvodstvo Kranjsko** (v slov.-nemški izdaji). Cena na platno razpeto v mapi 16 K, s palicami 18 K.
 Haardt-Rutar-Orožen, **Avstro-ogrska monarh.** Na platno razpeto K 13.—, s palicami K 15.—.
 Haardt-Orožen, **Evropa.** Na platno razpeto K 15.—, s palicami K 17.—.
 Haardt-Orožen, **Polut.** Na platnu 18 K, s palicami 20 K.
 Haardt-Orožen, **Palestina.** Na platnu 16 K, s palicami 18 K.
Zemeljsko oblo. Cena v zabojčku od K 1.40 do K 32.—.
Stenski abecednik k abecedniku v stari Razinger-Zumrovi izdaji, na 13 tablic napet K 12.10, na 25 tab. K 18.10.
Svetopisemske slike v 32 koloriranih podobah K 24.—.
 Levee Janez, **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature K 2.—.
 Maier Anton, **Učne slike iz domoznanstva.** (Podrobní učni načrt za III. šol. leto) K 1.40.
 — **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2.50.
 — **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—.
 — **Učne slike iz prirodoslovja** za III., IV. in V. razred. (Podrobní učni načrt.) K 2.50.
 — **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobní učni načrt.) K 1.50.
 Majcen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli,** razkazana na svojem razvoju. K 2.—.
 Stiasny L., **Zbirka učnih slik.** I. zvezek 70 vin., II. zvezek K 1.—, III. zvezek K 1.50.
Pedagogičski letopis, IV. zv. K 3.—, V. K 2.50, VI. K 3.
Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 2. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole izdaja, v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.40.
 Apih J., **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 4. snopič. (Realna knjižnica I. del.) K 2.20.
Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 3. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole izdaja, v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.—.
 Majcen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Zbirka učne snovi za nazorni nauk I. del.) K 2.—.
 Apih J. in Potočnik dr. M.: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 5. snopič. (Bralna knjižnica I. del.) K 2.20.
 Bezjak dr. J.: **Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli,** 1. snopič. (Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] I. del.) K 2.20.
 Družovič Hinko: **Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli.** (Didaktika, II. del.) K 2.50.
 Majcen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. (I. del.) K 2.—.
 Potočnik dr. Makož: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 6. snopič. (Konec.) (Realna knjižnica I. del.) K 2.—.
 Stupar Fr.: **O prvinah in spojinah.** Osnovni nauki, iz kemije itd. K 1.50
Javen telovadni nastop za ljudske šole višje stopnje ali meščanske šole. Sestavil in ilustroval J. Kren. Poslovenil J. Bajzelj. Cena K —60
 Zaloge vseh slovenskih knjig in muzikalij, bodisi kateregakoli založništva. — Sklad nemških, francoskih, italijanskih, ruskih itd. knjig in muzikalij. — Biblioteke: Reclam, Hendel (Bibl. der Gesamtliterat.), Engelhorn, Meyers Volksbücher, Universalbibliothek für die Jugend itd. — Muzikalije: Edition Peters, Universal Edit. Kollektion Breitkopf & Härtel, Kollektion Litolf, Edition Steingraber, Edition Urbanek, Praha. Abonenti se sprejemajo na znanstvene, ilustrovane in moderne liste itd. — Vedno v zalogi knjigarne:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v Ljubljani. 135 4-1

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Gospod! Berite novice, ker so za vas važne in koristne!

Razpošiljam po poštenu povzetju

za 12 K 50 vin.

krasno, dobro in moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:

Fina bela ali barvasta srajca št. ... ?
 Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca.
 1 ovratnik po želji. Krasna kravata.
 1 par trpežnih nogavic. Močna brisalica.
 Izvstne naramnice. 3 dobre žepne rute.

Vse v skatliji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugažalo, vrnem denar nazaj.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zaplestnice, naprsniki in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi.

Nogavice, naramnice, očeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovratniki, robci.
 Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki. Pajčolani za neveste, mirtovi venci.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrel in potrebščine za modrece.

Glace-rokavice in rokavice za uniformirane, pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda. Krtače za obleko, glavo in zobe.

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezenine.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi. Pozamentarija, porte in žnore, rezice, kre-pince in žnore za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje. Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.

Šerpe iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlače, otročje perilo in odeje za vozičke.

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—38 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice šte. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznано najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno

(1) 52—38

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10 % popusta!

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznано najboljšo

prodaja

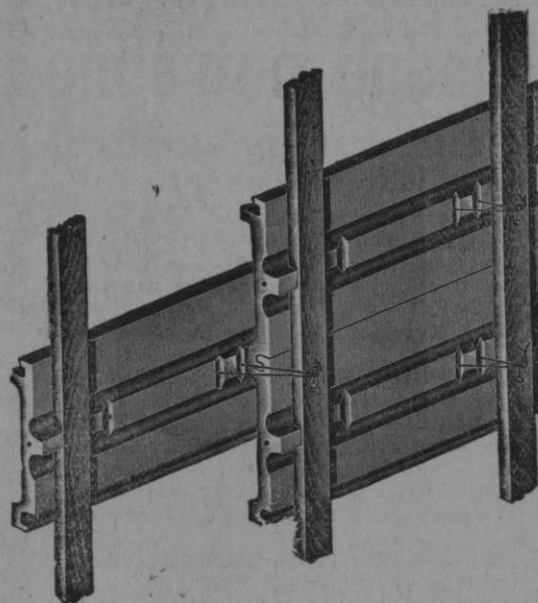
(16) 50—36

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

Ilustrovani ceniki zastonj in poštnine prosto.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in zaloga peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel) Sistem „Marzola“

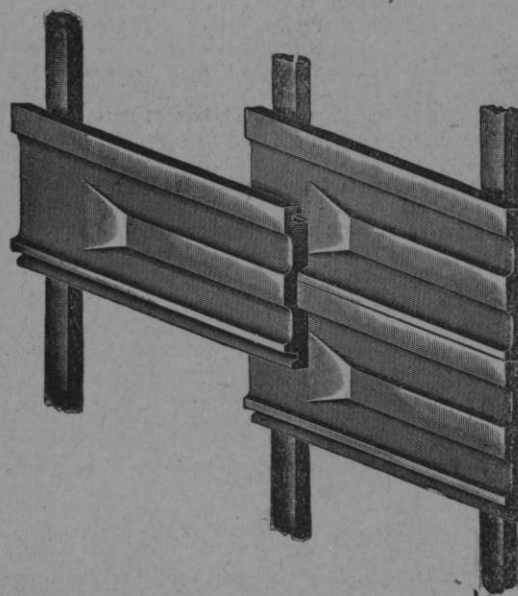
Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
kritje.

ki trpe po močnem vetru in burji.

(36) 30—30 Sprejmejo se zastopniki.

Takojsnja in najzanesljivejša postrežba.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.

Vzorci in prospekte pošljemo na željo brezplačno.